

FENOMENUL *TRUTHWASHING* ÎN CONTEXTUL AMENINȚĂRILOR HIBRIDE: IMPLICAȚII PENTRU SECURITATEA INFORMAȚIONALĂ

Victoria BULICANU,

Universitatea de Stat din Moldova

Una dintre ultimele forme de manipulare care se manifestă tot mai des în mass-media din țară și de peste hotare, dar, mai ales, în spațiul virtual, se referă la așa-numitul *truthwashing*. De regulă, metoda folosește evenimente, circumstanțe, acte sau dovezi reale, dar extrase din context, pentru a susține o narațiune falsă. Astfel, faptele sunt expuse unor interpretări false, creând iluzia unui adevăr „curățat” sau „nou”. În cadrul acestei metode de distorsionare a faptelor, se folosește pe larg amestecul adevărului cu minciuna, în vederea susținerii unui punct de vedere iluzoriu adevărat, care la prima vedere sună credibil, dar nu are o bază reală. Unii cercetători îl mai pot defini ca un adevăr subiectiv, dar nu obiectiv. Articolul de față își propune să cerceteze acele subtilități prin care adevărul este perceput doar la nivel de percepție, nu prin intermediul faptului obiectiv.

Cuvinte-cheie: *manipulare, truthwashing, mass-media, tehnologii informaționale, adevăr, minciună, opinie, informare.*

THE *TRUTHWASHING* PHENOMENON IN THE CONTEXT OF HYBRID THREATS: IMPLICATIONS FOR INFORMATION SECURITY

One of the latest forms of manipulation that is increasingly manifesting itself in the mass media in the country and abroad, but especially in the virtual space, refers to the so-called *truthwashing*. As a rule, the method uses real events, circumstances, acts or evidence, but taken out of context, to support a false narrative. Thus, the facts are exposed to false interpretations, creating the illusion of a „cleaned” or „new” truth. Within this method of distorting the facts, the mixture of truth and lies is widely used, in order to support an illusory true point of view, which at first glance sounds credible, but has no real basis. Some researchers can also define it as a subjective truth, but not objective. This article aims to investigate those subtleties through which the truth is perceived only at the level of perception, not through objective fact.

Keywords: *manipulation, truthwashing, mass media, information technologies, truth, lie, opinion, information.*

Introducere

În ultimul deceniu, cercetătorii științifici în domeniul științelor socio-umane tot mai des abordează subiectul amenințărilor hibride asupra securității informaționale a statelor democratice, care până mai ieri, se știe, au funcționat într-un mediu informațional relativ stabil și previzibil, cu presă reglementată de acte normative clare, aprobate adesea zeci de ani în urmă, dar care garantau, pe de o parte, libertăți pentru dezvoltarea mass-media, iar pe de altă parte, libertatea de informare obiectivă și echidistantă a publicului din acea presă. Mai mult decât atât, se știe, adesea în aceleași state democratice, presa nici măcar nu era reglementată de acte normative până la integrarea acestora în structuri mai complexe, precum Uniunea Europeană (cazul Marii Britanii). Astfel, instituțiile mass-media în cadrul legal de funcționare de care dispuneau acționau ca niște filtre naturale împotriva manipulării, pentru că fluxul de informații circula prin intermediul unor canale clare, identificabile și verificabile. Pe parcursul a zeci de ani, statele democratice au mizat pe ideea că pluralismul, libertatea de exprimare și accesul liber la informații asigură combaterea dezinformării și a manipulării, or ultimii ani au demonstrat faptul că lucrurile pot fi și altfel și au demontat acest crez. Odată cu apariția tehnologiilor informaționale și a rețelelor de distribuire a informațiilor, care s-a crezut inițial că nu sunt decât niște instrumente de comunicare, s-au transformat în niște vectori de influență, în mod special, pentru generația tânără și au contribuit în ultimii zece ani la vulnerabilizarea masivă a spațiilor informaționale și la marginalizarea presei instituționalizate. Cea din urmă a reușit să rămână în piața media, inclusiv prin intermediul creării de conturi pe aceleași rețele, pentru a nu-și pierde consumatorul și a reuși

să atragă în rândul acestora și reprezentanți ai generației tinere, pentru care presa tradițională rămâne mai mult un vestigiu al sfârșitului de secol XX, de care sunt încă conectați părinții și bunicii celor născuți după anul 2000. Oarecum, statele democratice până mai ieri erau obișnuite cu spații informaționale sigure, pe care nu erau nevoite să le apere activ, așa precum se întâmplă în ultimii ani.

Context

Prin intermediul acestui articol ne-am propus să relevăm mecanismele de exercitare a acțiunilor de *truthwashing*, precum și motivele, consecințele și unele tehnici de depistare a acestor acțiuni. În contextul subiectului cercetării, au fost aplicate câteva metode de cercetare: metoda studiului bibliografic, analiza și sinteza informațiilor din media, metoda generalizării teoretice, metoda observației și metoda deducției.

Fenomenul *truthwashing* reprezintă o tactică de manipulare prin care se folosesc adesea evenimente, circumstanțe, acte sau dovezi reale, dar extrase din context, pentru a susține o narațiune falsă. Astfel, faptele sunt expuse unor interpretări false, creând iluzia unui adevăr „curățat” sau „nou”.

În luna ianuarie a anului 2026, Statele Unite ale Americii au fost zguduite de două incidente de neimaginat până mai ieri în cadrul celei mai mari democrații a lumii. În contextul unor proteste organizate de comunități extinse din statul Minnesota, orașul Minneapolis împotriva operațiunilor Serviciului de Imigrare și Vamă al Statelor Unite (ICE), cu scopul de a aresta imigranții ilegali și de a-i deporta au fost executate doi cetățeni americani, care-și manifestau dezaprobarea în stradă față de acțiunile acestei structuri. În cadrul unei conferințe de presă asupra acestor cazuri revoltătoare nu doar pentru cetățenii din SUA, dar și pentru întreaga lume, Kristi Noem, secretar pentru Securitatea internă al Statelor Unite ale Americii a declarat că cei doi cetățeni au opus rezistență, constituind un real pericol pentru agenții ICE, numindu-i „teroriști domestici” [7], în condițiile în care materialele video filmate de cetățenii aflați în stradă demonstrează că cei doi cetățeni nu reprezentau nici un pericol. Mai mult decât atât, erau implicați, ca și ceilalți, în înregistrarea evenimentului cu telefonul mobil, ceea ce a stârnit revolta agenților. Cei din urmă fiind și într-un număr foarte mare, era absolut imposibil ca un cetățean cu un telefon în mână să reprezinte un pericol pentru cei din jur. Noem a fost dur criticată de media și politicieni pe tema incidentului și a explicațiilor oferite în cadrul conferinței de presă, jurnaliștii menționând că nu e altceva decât o încercare de spălare a adevărului, dar și o tentativă de mușamalizare a omorurilor și justificare a acțiunilor abominabile ale ofițerilor.

Portalul informațional CNBC a publicat recent un material cu titlul *House Democrats to Trump: Fire DHS chief Noem or they'll start impeachment proceedings against her* (trad.: Democrații din Camera Reprezentanților către Trump: Demiteți-o pe șefa DHS, Noem, sau vor începe procedurile de *impeachment* împotriva ei). Acesta include opinii ale politicienilor, senatorilor, guvernatorilor în raport cu declarațiile lui Noem, pe care o numesc mincinoasă, rea și incompetentă: „Kristi Noem is a liar, she's vicious. She's also incompetent. Donald Trump must fire her at once before another American is killed under her watch” (trad.: Kristi Noem este o mincinoasă, este rea. Este și incompetentă. Donald Trump trebuie să o concedieze imediat înainte ca un alt american să fie ucis sub conducerea ei) [5]. Cazul reprezintă o tentativă a unui funcționar public din cea mai mare democrație a lumii să insuflă o altă realitate cetățenilor, prin utilizare de calitative puternice, precum „teroriști domestici”, prin insistare asupra unor pericole, care în realitate nu existau, pe o supunere oarbă în fața unor agenți ai unei structuri care nu poate fi împluternicită cu executarea cetățenilor în plină stradă în timpul unui protest pașnic, dar vocal. Audierile funcționarei au fost transmise de mai multe posturi de televiziune din SUA, iar comportamentul acesteia, din punct de vedere gestual, demonstra o activitate excesivă și nefirească, mimică activă cu ochii ridicați în semn de nemulțumire, mișcări rapide în stânga-dreapta, ca urmare a nesiguranței asupra răspunsurilor oferite în cadrul audierilor.

Cea mai evidentă tehnică utilizată în cadrul fenomenului *truthwashing* se referă la amestecul adevărului cu minciuna. Având în vedere elementele de adevăr plasate în contextul evenimentului, se poate dovedi că această formă de denaturare a realității ar fi și foarte periculoasă. În capcana acesteia ar putea cădea și persoane care se informează din surse sigure sau relativ sigure și care își manifestă interesul pentru o informare corectă și echilibrată. Având în vedere faptul că tocmai exprimarea opiniilor în materialele jurnalistice comentative ar putea conține elemente de *truthwashing*, există pericolul că informațiile ar putea fi percepute ca fiind în totalitate adevărate. Acțiunile de *fact-checking*, de regulă, sunt specifice cadrului

mediatic organizațional, în vederea informării corecte și eliminării narațiunilor false din spațiul public, dar și pentru creșterea transparenței discursului mediatic și îmbunătățirea calității informației din spațiul public. Nu putem însă fi siguri că orice informație dubioasă ajunsă în spațiul public va putea fi supusă unei verificări minuțioase de către instituțiile media sau, și mai ireal, de fiecare cetățean care interacționează cu aceste informații. Astfel, există pericolul că informația va fi percepută ca atare de un număr foarte mare de consumatori, indiferent de calitatea acesteia.

Într-o publicație a lui Mihail Bileac, autorul declară că minciuna este întotdeauna motivată, supradeterminată de dorințe, de interese. „Ea este o cale de împlinire facilă a scopului, este o achiziție culturală ce se rafinează pe măsură ce subiectul ajunge la o anumită performanță cognitivă, dobândește o anumită experiență praxiologică, știe să selecteze și să ierarhizeze, dispune de o anumită performanță discursivă, este integrată în comunitate și are anumite interese” [1]. Reieșind din cele spuse, ne atrage atenția afirmația cu privire la „performanța discursivă” a falsurilor, or, într-adevăr, într-o informație falsă accentele se fixează pe ambalaj. Sunt ambalate strategic pentru a părea credibile, urgente sau emoționante, prin titluri alarmiste și conținuturi care pornesc de la un fapt real, căreia i se asociază o concluzie falsă sau chiar mai multe. Aceasta este una dintre cele mai eficiente tehnici de manifestare a fenomenului de *truthwashing*. Dan Stanca, scriitor și jurnalist, într-o publicație din România Literară (2022) indică următoarele asupra celor două concepte: minciună și adevăr: „Sistemele politice, de la cele totalitare nemiloase până la cele democratice, demagogice și nerușinate, își perfecționează metodele de manipulare a maselor într-un mod sistematic și câtuși de puțin aleatoriu... Pentru a pune stăpânire pe mințile oamenilor și a-i determina să gândească așa cum vor ele, recurg la cele mai diabolice instrumente psihologice. Minciuna este o creație a psihologiei, ajunsă la un înalt rafinament” [6]. Așadar, fenomenul *truthwashing* reprezintă o amenințare hibridă, care se bazează pe o tehnică sofisticată de manipulare informațională, prin intermediul căreia actori (statali sau non-statali, media, spațiul virtual etc.) amestecă deliberat informații reale cu distorsionări, omisiuni sau interpretări tendențioase pentru a crea o narațiune credibilă per ambalaj, dar înșelătoare prin conținut. Spre deosebire de dezinformarea clasică, ce poate fi demontată ușor, prin intermediul verificării faptelor, *truthwashing*-ul este periculos tocmai pentru că se sprijină pe fragmente de adevăr. În cadrul unui război hibrid, *truthwashing*-ul funcționează ca un catalizator pentru polarizarea socială. Astfel, actorii sociali, menționați mai sus, nu neapărat inventează fapte, ci selectează strategic evenimente reale, declarații autentice (dar parțiale), statistici oficiale, pe care le reasază într-un context nou, în vederea inducerii unor percepții eronate. De exemplu, în contextul războiului declanșat de Rusia împotriva Ucrainei, mass-media rusă a preluat declarații reale ale oficialilor din Occident despre dificultățile economice apărute în urma instituirii sancțiunilor împotriva Rusiei și le-au prezentat ca „dovezi” că sprijinul pentru Ucraina este pe cale să se prăbușească. Faptele la care făceau referință oficialii existau cu adevărat: criză energetică, prețuri înalte pentru resursele energetice, creșterea prețurilor, dar concluzia sugerată despre întreruperea sprijinului pentru Ucraina era vădit înșelătoare și manipulatorie [3, 4].

Etapizat, acțiunea de *truthwashing* funcționează în cadrul a câteva etape, care pot fi ilustrate prin intermediul următoarei figuri:

Figura 1: elaborată de autoare

În cadrul amenințărilor hibride, acest mecanism este sincronizat cu alte acțiuni: atacuri cibernetice, presiuni energetice, finanțarea unor mișcări politice radicale sau chiar extremiste. În acest mod, fenomenul de *truthwashing* nu este doar o formă de manipulare, ci parte dintr-o arhitectură strategică mult mai largă și mult mai periculoasă. Efectul scontat ar fi erodarea încrederii în instituții, în mass-media, în procese democratice și instalarea incertitudinii în societate. În acest context, securitatea informațională a statului devine vulnerabilă. Trebuie să înțelegem că securitatea informațională a unui stat nu înseamnă doar acte regulatorii pentru securizarea rețelelor electronice și a serverelor instituțiilor strategice ale statului. Securitatea informațională mai înseamnă și protejarea spațiului cognitiv al societății și sănătății morale a acesteia – capacitatea cetățenilor de a înțelege realitățile din jur în baza unor informații corecte la care aceștia au acces și

așezate într-un context corect. Totuși, prin intermediul *truthwashing*-ului, cetățeanul are impresia că deține un adevăr important, dar ascuns de restul conaționalilor, radicalizându-se și creându-și impresia că aparține unei caste exclusiviste. Astfel, radicalizarea creează adesea impresia pentru cetățean de descoperire a unui adevăr mult mai profund, nevăzut și neînțeles de ceilalți. Iar atunci când percepțiile realității sunt fragmentate în ochii cetățenilor, coeziunea națională devine extrem de vulnerabilă, pentru că cetățenii ajung să creadă că toți manipulează și toți mint, ceea ce reprezintă un soi de scepticism colectiv.

Concluzii

Analiza fenomenului de *truthwashing* în contextul securității informaționale a statului evidențiază faptul că ne confruntăm cu o formă evoluată de manipulare cognitivă, situată la intersecția dintre dezinformare și comunicare strategică. Spre deosebire, de propaganda tradițională, *truthwashing*-ul nu operează cu narațiuni totalmente false, ci prin reconfigurarea selectivă a realităților. Tocmai jonglarea cu realități parțiale conferă credibilitate narațiunilor și acestea pot deveni extrem de contagioase în rândul cetățenilor dezamăgiți de anumite realități. Într-o societate suprasaturată informațional, așa precum am numit fenomenul într-o altă publicație – *infoobezitate* [2], adevărul nu mai este negat, ci fragmentat, iar fragmentele, de regulă, ca într-un puzzle, așezate într-o anumită ordine și poziție, pot construi și alte realități.

Bibliografie:

1. BILEAC, M. *Minciuna și mecanismele acesteia*. Disponibil: https://www.academia.edu/5352977/MINCIUNA_I_MECANISMELE_ACESTEIA_%C8%98 (Accesat: 25.02.2026)
2. BULICANU, V. Suprainformarea sau fenomenul infobesity în mass-media. In: *Convergențe Spirituale Iași – Chișinău*. 2019, nr. 14-15, pp. 175-180. ISSN: 2343 – 9661
3. *EU ‘crushed’ itself by sanctioning Russia – Orban*. Disponibil: <https://www.rt.com/news/629886-orban-eu-russia-sanctions-crushed-bloc-economy/> (Accesat: 25.02.2026)
4. *EU ‘stabbed its economy in the heart’ with Russia sanctions – Hungarian FM*. Disponibil: <https://www.rt.com/news/614627-sanctions-szijjarto-heart-eu-economy/> (Accesat: 25.02.2026)
5. PAPP, J. *House Democrats to Trump: Fire DHS chief Noem or they’ll start impeachment proceedings against her*. Disponibil: <https://www.cnbc.com/2026/01/27/house-democrats-kristi-noem-impeachment-trump.html> (Accesat: 28.01.2026)
6. STANCA, D. Minciună și adevăr. In: *România literară*. Disponibil: <https://romanaliterara.com/2022/07/minciuna-si-adevar/> (Accesat: 25.02.2026)
7. WEISS, B. S. *House Dems demand Noem testify after Minnesota killings*. Disponibil: <https://courthousenews.com/house-dems-demand-noem-testify-after-minnesota-killings/> (Accesat: 12.02.2026)

N. B.: Articolul este elaborat în cadrul subprogramului 01.05.01 „Securitatea națională a Republicii Moldova în contextul aderării la Uniunea Europeană: abordări juridice, politologice și sociologice”, realizat de Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice al Universității de Stat din Moldova.

Date despre autor:

Victoria BULICANU, doctor în științe politice, cercetător științific, Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice al Universității de Stat din Moldova.

ORCID: 0000-0003-3358-5554

E-mail: victoria.bulicanu@usm.md

Prezentat: 01.03.2026

Recenzat: 10.03.2026

Acceptat spre publicare: 20.05.2026